Dosarul nr. 21r-2771/23 Judecătoria Hîncești, sediul Central
1-22034574-02-21r-28112023 Judecător: Emil Bulat

D E C I Z I E

19 februarie 2024 mun. Chişinău
Colegiul penal al Curţii de Apel Chişinău
În componenţa:
Preşedintele de şedinţă Alexandru Spoială
Judecătorii Igor Chiroșca și Denis Băbălău

Examinând în ședință de judecată, în lipsa părților, recursul directorului Penitenciarului nr. 7 – Rusca, comisar principal de justiție, Alexandru Suhovici declarat împotriva încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 10.11.2023.

Procedura de citare executată.

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău, -

C O N S T A T Ă:

La data de 14 martie 2022, la Judecătoria Hîncești, sediul Central a fost înregistrată plângerea înaintată de condamnata Ceban Nina, privind constarea condițiilor inumane de detenție care afectează grav drepturile prevenitului și condamnatului și reducerea pedepsei prin prisma art. 473^1 ,473^2 , 473^3 Cod de procedură penală.

Prin încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 10.11.2023 s-a respins plângerea condamnatei Ceban Nina înaintată în ordinea art. 385 alin. 5 Cod de procedură penală privind constatarea condițiilor de detenție care afectează grav drepturile acesteia în conformitate cu art. 469-473^3 Cod de procedură penală din Penitenciarul nr. 13 Chișinău pentru perioada 30.09.2016-24.01.2017, ca fiind depusă peste termen.

S-a admis plângerea condamnatei Ceban Nina privind constatarea condițiilor inumane de detenție în Penitenciarul nr. 17 Rezina și Penitenciarul nr. 13 Chișinău.

S-a constatat faptul că, condamnata Ceban Nina a fost deținută în Penitenciarul nr. 17 Rezina: 07.07.2020-20.09.2021 și respectiv în Penitenciarul nr. 13 Chișinău: 20.09.2021 – 30.09.2021, deținând statut de condamnat, ceea ce în cumul constituie 450 zile, în condiții inumane, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Pentru 450 zile de detenție a condamnatei în perioada de timp 07.07.2020-30.09.2021, în condiții inumane, s-a redus pedeapsa cu 135 (una sută treizeci şi cinci) zile, calculându-se 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție, în conformitate cu prevederile art.473^4 alin. 4 Cod de procedură penală.

Astfel numărul total de zile ce urmează a fi reduse din termenul pedepsei condamnatei este egal cu 135 zile (una sută treizeci şi cinci) zile, cu obligarea administrației Penitenciarului nr.13 Chișinău și Penitenciarului nr. 17 Rezina, să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-se un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară urmând a informa instanța de judecată despre executarea prezentei încheieri.

Nefiind de acord cu încheierea în cauză, directorul Penitenciarului nr. 7 – Rusca, comisar principal de justiție, Alexandru Suhovici, a declarat recurs, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 10.11.2023, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie respinsă plângerea condamnatei Ceban Nina ca fiind neîntemeiată.

În motivarea recursului, s-a invocat faptul că încheierea în cauză este ilegală şi pasibilă casării din motiv că a fost emisă cu încălcări grave de procedură, instanţa nu a examinat obiectiv şi nu s-a expus pe toate aspectele şi probele prezentate în cadrul şedinţei şi anume: în cadrul examinării plângerilor a evitat să se expună asupra pertinenței raportului care a fost prezentat de Penitenciar, apreciindu-l doar ca fiind declarativ, evitând să dea o apreciere clară în acest sens sau să enumere care anumite cerinţe contravin Raporturilor Consiliului pentru Prevenirea Torturii la care face referire instanța.

Indică, că la examinarea plângerii adresate de Ceban Nina privind condițiile precare de detenție din instituția Penitenciare nr.17 Rezina şi Penitenciarul nr. 13 Chişinău în care a fost deţinută, a fost una nefondată, nu au fost luate în considerare particularitățile individuale pentru fiecare caz în parte, însă cauza a fost examinată prin prisma condițiilor generale din instituțiile penitenciare conform datelor din Raportul anual pentru anul 2017- 2019 al Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane. Mai mult ca atât, administrația Penitenciarului nr. 17 Rezina şi Penitenciarul nr. 13 Chişinău în raport au informat instanța de judecată că, în penitenciarele vizate este efectuată reparație curentă, cât şi reparație capitală.

Menționează că, celulele în care s-a deținut condamnata sunt amenajate cu mobilă necesară: paturi, noptieră, masă, cuier pentru haine. Reclamanta dispunea de locul de somn personal, cu saltea, plapumă, pernă şi lenjerie de pat. Ceban Nina a fost asigurată cu obiectele de primă necesitate. Condamnatei i-a fost asigurată asistența medicală în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistența medicală. Asistenţa medicală în penitenciar se acordă 24/7 de asistent medical.

Colegiul penal, ținând cont de faptul că, speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților

nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

Examinând motivele recursului declarat, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal consideră justificată respingerea acestuia, cu menținerea încheierii instanței de fond pentru considerentele care urmează a fi expuse mai jos.

Conform prevederilor art. 449 alin. 1 lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanța respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

Conform art. 448 alin.1 Cod procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Conform art. 441 alin. 2 Cod procedură penală, instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444 Cod procedură penală, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs.

Reieșind din materialele cauzei, Colegiul penal reține că, Ceban Nina a fost condamnată prin sentința Judecătoriei Soroca, sediul Florești din 06.07.2020 în baza art. 206 alin.2 lit. c) și art. 165 alin.2 lit. d) Cod penal, cu aplicarea prevederilor art. 84 alin.1 și 2 Cod penal la 11 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei de tip închis.

Termenul ispășirii pedepsei fiind calculat începând cu 06.07.2020, cu includerea în acest termen a perioadei în care inculpata s-a aflat în arest preventiv, începând cu 16.06.2016-24.01.2017.

Prin decizia Colegiului Penal al Curţii de Apel Bălți din 15 iulie 2021 au fost respinse ca nefondate apelurile procurorului în Procuratura Florești și avocatului Lilia Berladean în interesele inculpatei Ceban Nina, cu menţinerea sentinţei primei instanţe fără modificări.

La data de 19 ianuarie 2022 Colegiul Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție, urmare a examinării recursului ordinar declarat de avocatul Lilia Berladean în interesele inculpatei Ceban Nina împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți a decis inadmisibilitatea recursului ordinar declarat ca fiind vădit neîntemeiat.

Potrivit materialelor cauzei Ceban Nina a fost deținută în condiții de arest la Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada de timp 30.09.2016 - 24.01.2017; 20.09.2021 - 30.09.2021; iar la Penitenciarul nr. 17 Rezina – 07.07.2020 - 20.09.2021.

Potrivit prevederilor art.385 alin.5 Cod de procedură penală în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se calculează în felul următor: de la una la două zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în

condiţii precare calculate cumulativ. Prevederile art.473^2 alin.2-2^5 şi 5, art.473^3 alin.3 şi art.473^4 alin.1–5^1 se aplică în mod corespunzător la examinarea plângerii prevenitului sau a apărătorului acestuia împotriva condiţiilor de detenţie.

Potrivit prevederilor art. 473^2 alin. 3 Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Conform prevederilor art.473^4 alin. 4 Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.

Colegiul penal reține ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond cu privire la declararea tardivă a pretențiilor condamnatei Ceban Nina în partea ce ține de constatarea condițiilor inumane de detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău în perioada de timp de la 30.09.2016 până la 24.01.2017.

Instanța de recurs reține că, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deținuți în astfel de condiții.

Colegiul penal relevă că, ținând cont de faptul că, prevederile art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 Codul de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, în cazul dat termenul stabilit de legiuitor prin art. 473^2 alin. (5) Codul de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr. 272 din 29.11.2018, constatându-se astfel că, condamnatul a înaintat plângerea în afara termenului de 6 luni prevăzut de art. 473^2 alin.5 Cod de procedură penală, termen care a început să curgă la data de 01.01.2019 și a expirat la 01.07.2019.

Prin urmare, Colegiul penal remarcă, prima instanță corect a constatat că, plângerea condamnatei Ceban Nina în partea enunțată este tardivă și corect a concluzionat asupra respingerii acesteia.

Totodată, instanța de recurs reține că, instanța de fond just s-a expus asupra solicitărilor condamnatei Ceban Nina ce vizează condițiile inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale de detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, pentru perioada de timp 20.09.2021-30.09.2021, în Penitenciarul nr.17 Rezina pentru perioada de timp 07.07.2020-20.09.2021, constatând că, cererea întrunește condițiile prevăzute de art. 473^2 – 473^4 Codul de procedură penală.

Contrar criticilor șefului Penitenciarului nr. 7 Rusca, Colegiul penal reține că, prima instanță corect a stabilit că, condamnata Ceban Nina s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 17 Rezina și Penitenciarul nr.13 Chișinău, cu statut de condamnată pe o perioadă cumulativă de 450 zile, dispunând corect reducerea pedepsei definitive în privința ultimei luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum şi intensitatea, gravitatea şi durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității şi echității, prin aplicarea prevederilor art.474 alin.4 Cod de procedură penală, urmând să beneficieze de o reducere de 3 zile pentru fiecare 10 zile de detenție din cele 450 de zile, astfel încât din termenul pedepsei stabilit lui Ceban Nina, s-a redus cu 135 (una sută treizeci și cinci) zile, pentru perioada de aflare în condiții precare.

Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare nr. 17 Rezina, judecătorul de instrucție întemeiat a precizat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnata pe parcursul detenției sale în penitenciarele vizate, pe perioada de 450 zile, dispunând de mai puțin de 3^2 m în celule și deținându-se împreună cu fumători, ceea ce a depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituțiile penitenciare enunțate.

Instanța de recurs respinge argumentul recurentului privind netemeinicia plângerii condamnatei împotriva condițiilor precare de detenție și reține în acest sens, că în raportul prezentat de instituția penitenciară se indică că, lui Ceban Nina, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, însă, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe. Or, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție invocate de condamnat sau prevenit și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revenea reprezentantului administrației instituției penitenciare.

Astfel, din perspectiva unei analize retrospective a situației, odată ce, în rezultatul multiplelor vizite de monitorizare a condițiilor de detenție în penitenciarele din Republica Moldova, atât din partea Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau pedepselor Inumane sau Degradante al Consiliului Europei (CPT), dar și din partea Consiliului pentru Prevenirea Torturii (investit, la nivel național, cu atribuții privind asigurarea protecției persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante), de fiecare dată în rapoartele adoptate s-au constatat abateri de la standardele internaționale în materia condițiilor de detenție, soldate cu emiterea recomandărilor de rigoare adresate autorităților competente pentru fiecare instituție penitenciară în parte, Colegiul penal constată cu vehemență că, în materia asigurării unor condiții decente de detenție, autoritățile naționale nu asigură un nivel minim garantat pentru deținuți. Din acest considerent, deoarece condițiile de detenție precare în penitenciarele din Republica

Moldova au un caracter sistemic, iar la moment nu există nici un act oficial ce ar confirma remedierea tuturor condițiilor de detenție precare stabilite anterior, totodată ținând cont de faptul că eforturile autorităților naționale se rezumă doar la îmbunătățirea stărilor de fapt din penitenciare constatate în rapoartele anterioare, însă fără eradicarea problemei condițiilor de detenție precare în esență, Colegiul penal ajunge la concluzia că detenția persoanelor în penitenciarele din Republica Moldova atinge nivelul minim de ingerință conform art. 3 CtEDO, ceea ce impune aplicarea obligatorie a mecanismului național compensatoriu, iar alegațiile administrațiilor penitenciarelor, inclusiv cele din prezentul recurs, sunt inabordabile.

Instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită a fost una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, și care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Față de lucrul judecat de primă instanță, Colegiul penal constată o motivare amplă și temeinică a încheierii pronunțate cu privire la circumstanțele concludente în raport cu cerințele formulate, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului argumentelor primei instanțe. În cazul în care instanța de fond și-a motivat soluția luată, arătând în mod concret la împrejurările care fundamentează concluziile sale, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță.

Pentru motivele expuse, Colegiul Penal va respinge recursul directorului Penitenciarului nr. 7 – Rusca, comisar principal de justiție, Alexandru Suhovici împotriva încheierii Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 10.11.2023, ca fiind nefondat, reținând în acest sens că încheierea recurată este una legală și întemeiată, iar careva temeiuri de casare a încheierii nu au fost reținute.

În conformitate cu prevederile art. 469 – 471, art. 449 alin. (1), pct. 1), lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Respinge ca nefondat recursul directorului Penitenciarului nr. 7 – Rusca, comisar principal de justiție, Alexandru Suhovici și menține fără modificări încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Central din 10.11.2023.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței Alexandru Spoială

Judecători Igor Chiroșca

Denis Băbălău